

[K. B. Andersen.]

Sådan er altså den talmæssige baggrund for det alvorlige spørgsmål, vi i dag skal behandle. Om tingets forretningsorden havde tilladt det, kunne vi desværre med lethed have fået vidnesbyrd fra lærermangelens ofre, de børn, der i dele af deres skoletid eller måske i hele deres skoletid ikke har kendt til regelmæssig undervisning med kvalificerede lærerkræfter, beretninger, der nok ville gøre endnu stærkere indtryk end tallene.

Hvordan er det gået til, at den danske skole er havnet i den ulykkelige situation, vi står i i dag, hvad lærerkapaciteten angår? Jeg er ikke på skalpejagt i fortiden, det har vældig lidt interesse nu; det er fremtiden, det drejer sig om, og en eventuel undersøgelse ville nok bekræfte ordet om, at sejren har hundrede fædre, men nederlaget er et hittebarn. Men én kendsgerning kræver det ikke nogen dybdeboring at finde frem til: det er, at vi står med en række fejlslagne vurderinger bag os. Siden 1953 er forholdet mellem lærertilgang og lærerbehold blevet fulgt i et af ministeriet nedsat udvalg, men det er i dag helt åbenbart for alle, at udvalget har manglet den fornødne dristighed i vurderingerne og derved er kommet til at give de skiftende ministre forsigtigere råd, end de skiftende situationer har krævet.

I efteråret 1960 udsendte Danmarks Lærerforening i samarbejde med Danmarks Seminarieforening i et anerkendelsesværdigt forsøg på at komme til bunds i problemet en prognose, der kom til det resultat, at lærermangelen, alt andet lige, altså under forudsætning af uændret undervisningspligt og uændrede klassekvotienter, men naturligvis med hensyntagen til det skiftende børnetal, ville blive overvundet i løbet af årene 1960-62 og i 1963 blive afløst af et overskud af lærere.

I bemærkningerne til det foreliggende lovforslag nævner den højtærede minister, at lærerbeholdet er væsentlig større nu, end det blot for nogle år siden kunne påregnes. Mon vi ikke hellere må nøjes med at fastslå, at det er større, end det blev påregnet, for de årsager, den højtærede minister anfører, var i og for sig ikke så uforudselige. Så kan vi alle dele græmmelsen over, at de ikke blev forudset i tilstrækkeligt omfang.

Det var ikke uforudseligt, at de landkommuner, der ikke havde udbygget deres skolevæsen efter 1937-lovens krav, ville gøre det ved først givne lejlighed. Det burde ikke være uforudseligt, at udbygningen af skolevæsenet med henblik på skolegang ud over de pligtige år ville tage fart, og det var ikke realistisk ikke at forudse, at arbejdstidsnedsættelsen også måtte nå lærerne i form af den timetalsnedsættelse, der nu er gennemført.

Fra nogle sider har man villet gøre den nye skolelov til syndebug i spørgsmålet om lærermangelen. Hvis det gøres i al almindelighed, er det uden rimelighed og kun et forsøg på at bruge den alvorlige lærermangelsituation som led i argumentationen for en skolepolitik, der led nederlag ved den nye skolelovs vedtagelse. Hvis man derimod vil fremhæve værdien af de grundlæggende tanker i den nye skolelov ved at give nogle af de perspektiver, den åbner, ikke mindst for 8. og 9. klasserne, skylden for — jeg vil foretrække at sige æren for — en del af det øgede lærerbehold, er det rigtigt. Men der er anledning til i samme sammenhæng at understrege, at folkeskolen før 1958-loven i den grad var ved at komme ud af balance og i så ringe grad var i stand til at imødekomme behovet hos en del af sine elever, at det var helt nødvendigt, at lovændringen kom, og også, at den kom på det tidspunkt.

De midler, den højtærede minister nu beder om tilladelse til at tage i anvendelse til bekæmpelse af den aktuelle lærermangel, er ikke populære, men nødvendige, og der er al anledning til at anerkende den håndfaste måde, hvorpå den højtærede minister griber sagen an. Det drejer sig om udsættelse af bebudede nedsættelser af klassekvotienter og for realklassernes vedkommende om en forhøjelse af den kvotient, som danner grundlag for en deling af klasserne. Vi må i udvalget se nærmere på, hvor meget den sidste foranstaltning i praksis vil betyde.

Midt i beklagelsen af dette skridt vil jeg gerne udtrykke min enighed med den højtærede minister i ønsket om ikke på samme måde at sætte kvotienterne i 8. og 9. klasserne i vejret. Det drejer sig her i så høj grad i bedste forstand om en forøgelsesvirksomhed af uhyre betydning for